

2. Analytická část – kvantitativní část

Sociální vyloučení na území města Kroměříže

Kroměříž figuruje v Gabalově studii (GAC 2015) v kontextu **2 popsaných lokalit** koncentrujících především Romy. **Jde o adresy v ulicích Albertova a u Zámečku („Račín“).** Za třetí lokalitu, která se ve studii neobjevuje, ale je popsána v přihlášce města ke spolupráci s ASZ (interní materiál), jsou považovány **adresy Nitranská a Kotojedská. Jde o adresy městských bytů, případně domů zvláštního určení, kde nacházejí bydlení lidé s různým spektrem problémů (od zdravotního hendikepu po neúplné rodiny).** Společnými jmenovateli na těchto adresách jsou relativně vyšší koncentrace příjemců dávek hmotné nouze, než na jiných adresách ve městě, častější nesplacené pohledávky vůči městu či evidence místních rodin s nezletilými dětmi na Oddělení sociálně právní ochrany dětí skrze trestnou činnost a výchovné problémy.

Objekty na adresách U Zámečku, Kotojedská i Nitranská jsou v majetku města, zatímco bytový dům na ulici Albertova je v soukromém vlastnictví. Lokalita U Zámečku je navíc dlouhodobě naplánována k celkové demolici, jejíž první etapa proběhla v roce 2018.

Podle pracovní typologie vyloučených lokalit (ASZ), která rozlišuje typ vlastnictví, velikost místa a intenzitu sociálního vyloučení, lze kroměřížské lokality vymezit jako prostorově izolované bytové domy a vchody, pouze v případě lokality U Zámečku „Račín“ jde o skupinu více bytových domů. Většina objektů se nachází v majetku obce, což jí ponechává určitou výhodu v přístupu k řešení otázky sociálního vyloučení na svém území.

V případě velkých bytových (panelových) domů (ulice Albertova, Oskol) jde o bytové domy ve vlastnictví více soukromých vlastníků. U některých (Oskol) lze sledovat vyšší počet domácností příjemců dávek hmotné nouze, což však při vysoké koncentraci počtu domácností na jedné adrese nemusí nutně znamenat ohrožení sociálním vyloučením, případně nezakládá riziko vzniku sociálně vyloučené lokality. **U jiných adres (Albertova) dochází vedle reálné koncentrace příznaků sociálního znevýhodnění k vyloučení a ke stigmatizaci i na symbolické rovině, kdy jsou lokalita a její obyvatelé vnímáni veřejností jako „špatná adresa“.**

Bezdomovectví a přítomnost osob bez domova ve veřejném prostoru jsou dalším z prioritně zmiňovaných témat v kontextu sociálního znevýhodnění a vyloučení a bezpečnosti. **Analýza sociálního prostředí ORP Kroměříž (2018) odhaduje na základě provedeného sčítání cca 45 osob bez bytu a/nebo bez střechy (cca 55 v rámci celého SO ORP Kroměříž).** Na základě stejného zdroje jde převážně o osoby zdržující se na ulici s intervaly využívání pobytových služeb (Azylový dům), hospitalizace v nemocnici (LDN, případně PNKM) či přespávají u někoho doma. Situace má dynamicky se proměňující charakter, ale shoda panuje na odhadu skupiny cca 20 osob, které negativně ovlivňují veřejný pořádek a jsou zdrojem zvýšené aktivity strážníků městské policie, asistentů prevence kriminality a policistů (*zdroj: Vstupní analýza vzdálené dílčí podpoly města Kroměříže.*

Kvantifikace cílové skupiny

Pro potřebu rámcové kvantifikace cílové skupiny sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob na území Kroměříže využíváme kvantitativní data poskytnutá ze Vstupní analýzy vzdálené dílčí podpory města Kroměříže, kterou zpracoval v roce 2019 Odbor (Agentura) pro sociální začleňování. V analýze se uvádí, že data pro zpracování výstupů byla získána od místních institucí, ze statistik sociálních služeb, z informací obsažených ve strategických a koncepčních materiálech obce a kraje, nebo ze širších datových souborů z Českého statistického úřadu a specifických databází, například mapy exekucí. Hodnoty jsou finálně doplněné o expertní kvalifikovaný odhad lokálních

poskytovatelů služeb pracujících s cílovou skupinou. Při prioritním zájmu obce v oblasti bydlení a bezpečnosti lze dále pro dokreslení využít data za Kroměříž popisující bytový fond ze Sčítání lidí, domů a bytů 2011, výzkumné zprávy (MPSV, Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí) věnované dostupnosti bydlení a dynamice udržitelnosti bydlení, například pro nízkopříjmové a jinak ohrožené domácnosti. Hodnoty, které lze tímto způsobem rámcově vymezit, se nutně pohybují v rovině kvalifikovaného odhadu (byť podloženého využitou metodologií a daty), částečně i kvůli dynamicky se měnící situaci v terénu, nebo chybějící podrobnosti/dostupnosti některých podkladů (například mnohé instituce kategorií „sociálního vyloučení“ v rámci své práce nerozeznávají).

Počet příjemců dávek hmotné nouze - 135 příjemců doplatku na bydlení (včetně 32 osob, 4 nezletilých dětí na ubytovnách) **a 217 příjemců příspěvku na živobytí představuje základní vymezení nejohroženější skupiny osob s nedostatečnými příjmy a v ohrožení ztráty bydlení.** K těmto 352 osobám³ je však třeba přičíst dalších 698 osob (z toho minimálně 164 dětí), rodinných příslušníků a dalších, žijících ve společných domácnostech a tedy přímo ohrožených sociálním vyloučením. **K primárnímu souboru sociálně vyloučených osob lze dále řadit i 1109 osob kumulujících 3 a více exekucí, mezi kterými může být i část ze 122 domácností dlužných na nájemném v bytech města.** Extenzivní zadlužení mnohdy (mimo jiné) diskvalifikuje tyto osoby z legálního zaměstnání, které se po exekučních srážkách ze mzdy přestává vyplácet. Úřad práce dále eviduje 112 uchazečů o zaměstnání registrovaných 12 a více měsíců (jejich počet však stabilně klesá). Z těchto hodnot, s přihlédnutím k počtům klientů pobytových služeb pro osoby v krizi a bez domova (především azylové domy), lze odhadem vyčíslit primární skupinu osob v situaci sociálního vyloučení na cca 300 – 500 osob (zdroj: *Vstupní analýza vzdálené dílčí podpory města Kroměříže*).

Širší cílovou skupinu tvoří osoby v bezprostředním ohrožení sociálním vyloučením – mohou čelit pouze některým z popsanych problémů, nebo se pohybovat těsně nad kritickou hranicí propadu do chudoby, insolvence, ztráty zaměstnání atd. Kvantifikace této skupiny může být obtížnější, protože se tyto lidé nemusejí (zatím) objevovat v žádné ze sledovaných statistik. **Základní představu nám může dát počet příjemců dávky státní sociální podpory příspěvku na bydlení, kterých je v Kroměříži 4714.** Z relevantních výzkumů vyplývá, že **nejohroženější skupinou osob jsou v tomto kontextu rodiče samoživitelé („sólo rodiče“) a jednočlenné domácnosti**, kteří nesou vyšší náklady, které mohou pro cca čtvrtinu až třetinu z nich představovat problém (viz Šimíková a kol. 2016). Vyjádřeno čísly jde cca o 1218 jednočlenných domácností a cca 447 osob žijících v domácnosti jednoho rodiče-samoživitele/samoživitelky. V bytech zvláštního určení města žilo v roce 2017 cca 330 jednočlenných domácností, především seniorů. Spektrum osob potřebujících asistenci a podporu při řešení životních situací ilustruje hodnota cca 465 klientů sociálního odboru města a cca 53 rodin v soudním dohledu Odboru sociálně-právní ochrany dětí. **Z hlediska zadluženosti je nad výše uvedený počet osob kumulujících 3 a více exekucí dalších cca 573 osob s jedinou exekucí.** Na tomto základě lze vyčíslit skupinu osob bezprostředně ohrožených sociálním vyloučením na cca 500 – 1000 (zdroj: *Vstupní analýza vzdálené dílčí podpory města Kroměříže*).

³ V tomto součtu se mohou některé osoby objevit dvakrát, jako příjemci obou dávek hmotné nouze.

⁴ Počet osob v domácnostech těchto příjemců může být cca 900 – 1200 osob.

Bydlení a na území města Kroměříže

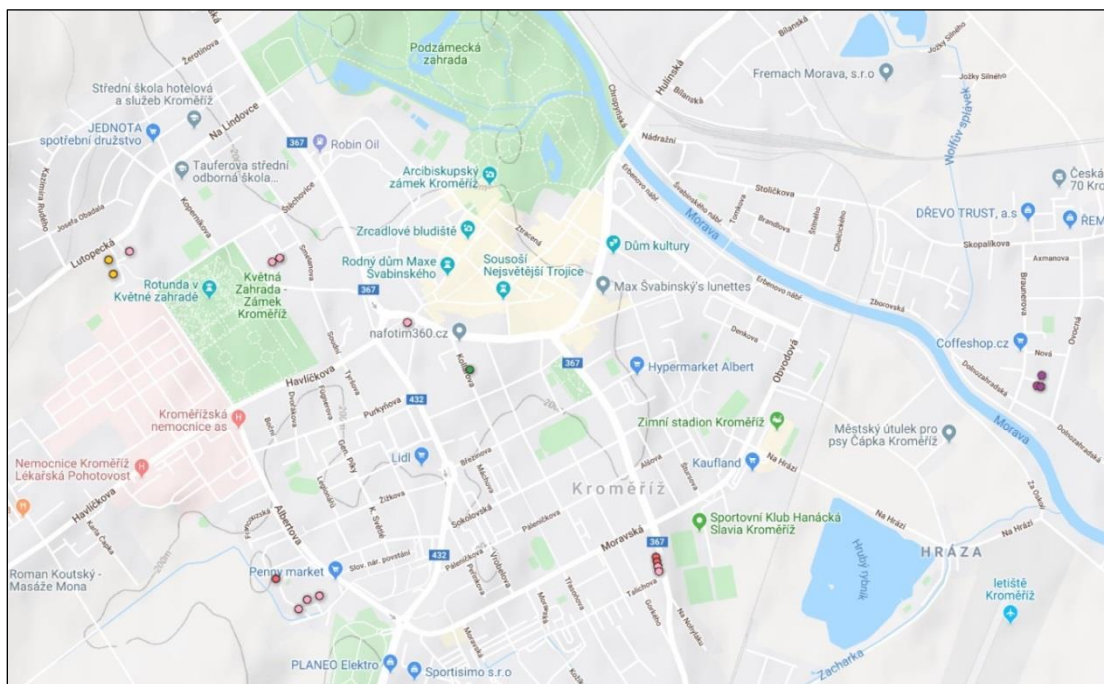
Dle dat ze SDLB 2011 lze konstatovat, že na území města bylo celkem 12 324 hospodařících domácností, z čehož bylo 4 118 domácností jednotlivců, 7 743 rodinných domácností a 1 704 rodinných domácností se sólo rodičem (kde pouze ve 289 případech stál v čele muž), které lze považovat za zvlášť ohrožené z hlediska ohrožení sociálním vyloučením. Dále zde bylo 443 dvou a více hospodařících domácností (tedy domácností sdílejících společný byt) a 412 jednotlivců spolubydlících s jinou hospodařící domácností.

Následující tabulka nabízí přehled bytového fondu Kroměříže, a to z hlediska stáří výstavby nebo rekonstrukce domu a vybavenosti. Dále uvádíme zvlášť byty v bytových domech. **V Kroměříži je celkem 11 839 obydlených bytů, z toho necelých 63 % (7 442) je v bytových domech.** Bytů se sníženou kvalitou je v Kroměříži 333, z toho v bytových domech jsou pouze 4 z nich.

Druh domu, typ bytu		Obydlené byty celkem	z toho podle období výstavby nebo rekonstrukce domu				
			1919 a dříve	1920 - 1970	1971 - 1980	1981 - 2000	2001 - 2011
Obydlené byty celkem		11 839	680	3 915	3 095	2 969	975
z toho	standardní byty	11 114	616	3 732	2 862	2 841	931
	s ústředním topením a úplným příslušenstvím	10 841	583	3 646	2 846	2 799	840
	ostatní	273	33	86	16	42	91
	byty se sníženou kvalitou	490	35	105	218	96	32
byty v rodinných domech		4 279	438	1 515	842	933	498
z toho	standardní byty	4 057	400	1 441	821	894	479
	s ústředním topením a úplným příslušenstvím	3 931	376	1 403	817	872	444
	ostatní	126	24	38	4	22	35
	byty se sníženou kvalitou	153	23	57	20	32	18
byty v bytových domech		7 442	213	2 380	2 248	2 014	470
z toho	standardní byty	6 973	189	2 272	2 036	1 926	445
	s ústředním topením a úplným příslušenstvím	6 828	182	2 224	2 024	1 906	389
	ostatní	145	7	48	12	20	56
	byty se sníženou kvalitou	333	11	47	198	63	14
byty v ostatních budovách		118	29	20	5	22	7
z toho	standardní byty	84	27	19	5	21	7
	s ústředním topením a úplným příslušenstvím	82	25	19	5	21	7
	ostatní	2	2	-	-	-	-
	byty se sníženou kvalitou	4	1	1	-	1	-

Tabulka 2- Bytový fond Kroměříže z hlediska stáří a kvality bydlení (zdroj: SDLB 2011)

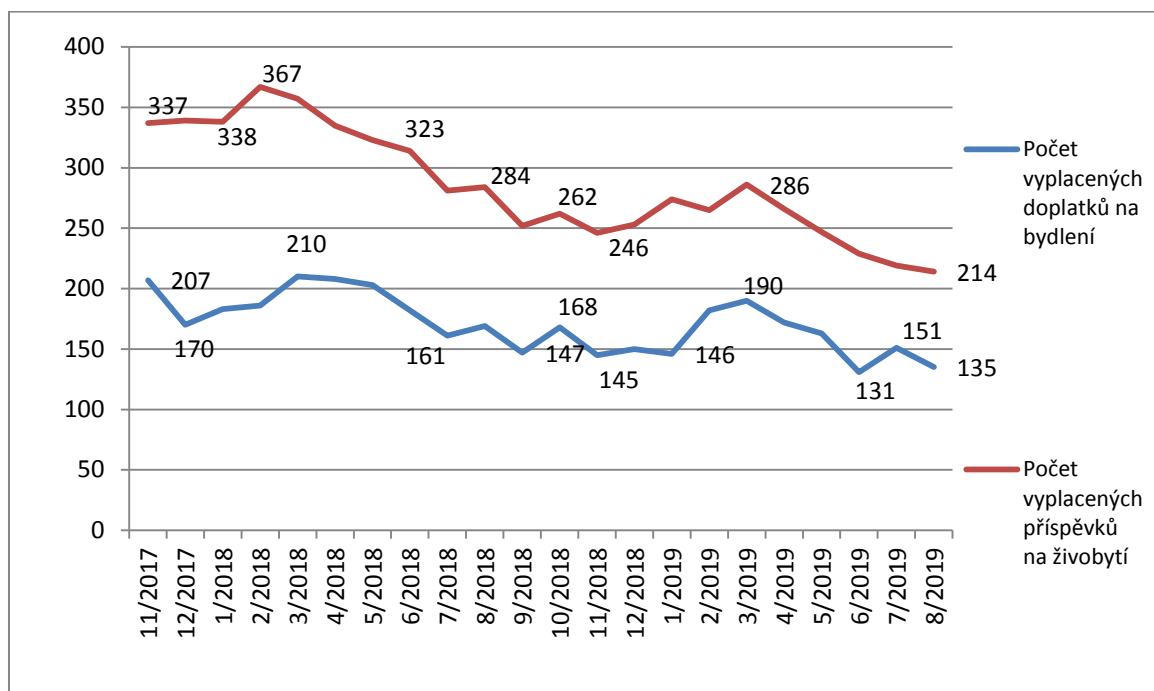
Prostorové rozmístění bytů vedených v městském bytovém fondu nabízí následující mapa.

Obrázek 3 - přehled městských bytů: ● městské byty ● domy zvláštního určení ● byty pro příjmově vymezenou skupinu nájemníků ● startovací byty pro rodiny s dětmi ● lokalita naplánovaná k demolicí („Račín“)

Městské byty lze rozdělit do několika základních kategorií. Základem jsou standardní byty, které jsou určeny občanům obce. Druhou kategorií představují byty zvláštního určení - klasické nájemní byty bez zajištěných sociálních služeb. Byty jsou určeny pro soběstačné starobní i invalidní důchodce. A do třetí kategorie lze zařadit byty v domech pro příjmově vymezenou skupinu obyvatel. Žadatelé musí splňovat podmínky, které jsou stanoveny v Nařízení vlády č. 146/2003 Sb., dle níž byla poskytnuta dotace z prostředků Státního fondu rozvoje bydlení na výstavbu nájemních bytů.

S bydlením a cílovou skupinou jsou úzce spjaty dvě dávky systému hmotné nouze – doplatek na bydlení a příspěvek na živobytí. Počet obou těchto vyplacených dávek dlouhodobě na území města Kroměříž klesá. Lze předpokládat, že obecné důvody jsou obdobné jako v jiných regionech ČR – zvýšení příjmu domácností v souvislosti s úspěšným zařazením se na trh práce, změna legislativy v oblasti výplaty dávek. V květnu 2019 byl počet příjemců doplatku na bydlení 135 (183 příjemců k 1. 1. 2018). V srpnu 2019 počet vyplacených příspěvků na živobytí klesl na 214 příjemců (338 příjemců k 1. 1. 2018).

Graf 2 Přehled počtů vyplacených dávek hmotné nouze (zdroj: MPSV)

Příjemci dávek hmotné nouze jsou převážně soustředěni do identifikovaných sociálně vyloučených lokalit.

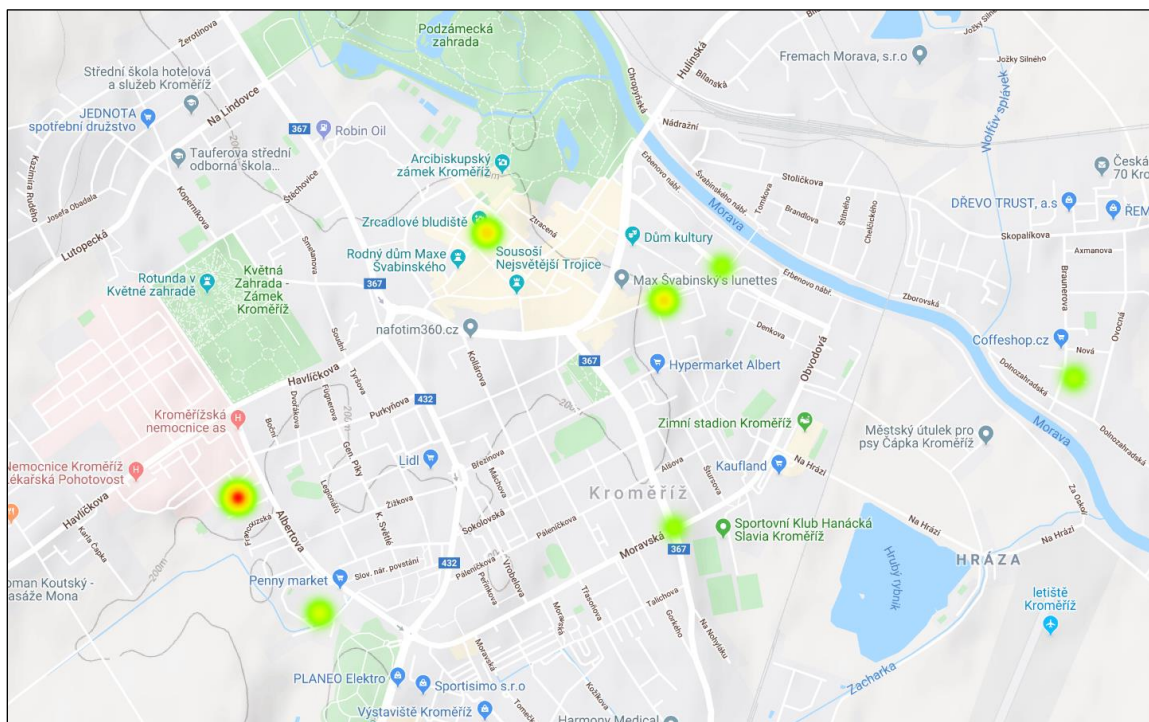
Ulice	Počet příjemců
Albertova	36
Kotojedská	5
Nitranská	9
Oskol	15
Spáčilova	5
U Zámečku	6
Velké náměstí	16

Tabulka 3 - Územní distribuce příjemců doplatku na bydlení podle ulic s 5 a více příjemci dávky (zdroj: MPSV)

Ulice	Počet příjemců
Albertova	62
Kotojedská	9
Lutopecká	6
nám. Míru	5
Nitranská	14
Oskol	27
Spáčilova	8
U Zámečku	10
Velké náměstí	21

Tabulka 4 - Územní distribuce příjemců příspěvku na živobytí podle ulic s 5 a více příjemci dávky (zdroj: MPSV)

Pro podrobnější analýzu těchto počtů je dále užitečné získat představu o územní distribuci a případné koncentraci příjemců dávek hmotné nouze na specifických adresách ve městě. MPSV v rámci zachování anonymity poskytlo údaje pouze na úrovni ulic a navíc k adresám, které koncentrují 5 a více příjemců na jednom adresním bodě (viz obrázek 2 a 3). **Ze srovnání obou map lze vyvodit konkrétní adresy, které víceméně odpovídají lokalitám popsaným výše a zároveň konstatovat jejich ohraničenost, tedy že jinde nedochází k větší koncentraci osob.** Z grafického znázornění jsou u obou dávek nejprominentnější adresy Albertova 3883, Oskol a ohlašovna města na Velkém náměstí.

Obrázek 4 - Územní distribuce příjemců doplatku na bydlení podle ulic s 5 a více příjemci dávky (zdroj: MPSV)

Postup přidělování bytů ve vlastnictví města

Na jaře 2019 proběhla aktualizace pořadníku žadatelů o městský byt, při které mělo možnost cca 800 osob vedených v pořadníku obnovit svou žádost. Výsledkem byla redukce na celkový počet cca 200 osob (aktuálně 127 žádostí do bytů v DZU a 68 žádostí do běžných městských bytů)⁵. Žadatelé se ucházejí o konkrétní byt, přičemž žádost zakládá formulář, kde mimo jiné žadatelé specifikují délku trvalého (i nesouvislého) pobytu na území města, bezdlužnost vůči městu a jeho organizacím, nebo současnou bytovou situaci (u žádostí do DZU se stávající bytová situace nezohledňuje). O přidělení rozhoduje bytová komise, která se schází jednou měsíčně a postupuje podle bodového systému.

Dlužné nájemné v městských bytech

Přibližně cca 100 městských bytů je obývaných domácnostmi, které mají vůči obci dluh. K datu 30. 4. 2019 představoval celkový dluh nedoplatků, spojených s užíváním městských bytů, částku 3 302 160 Kč. **Průměrná výše dluhu na jeden byt tedy činí cca 33 000 Kč.** Přes poměrně vysoký počet městských bytů je uvedený počet nedostatečný a poptávka po městských bytech již dlouhodobě výrazně převyšuje nabídku.

V současné době je na městě Kroměříž evidováno cca 250 žádostí o obecní byt. **Sociální bydlení v obci není k dispozici, přesto obec s nájemným ve výši 55 Kč/m² (od 1. 1. 2020 65 Kč/m²) nabízí dostupné bydlení.** Dostupné informace od správce bytů však poukazují na fakt, že **pětina nájemníků obecních bytů má dluh na nájmu.** Tito občané a jejich rodinní příslušníci jsou ohroženi ztrátou bydlení. Většina nájemníků obecních bytů je nízkopříjmová, bez zaměstnání, se zdravotním postižením. Obdobná situace je i v bytech, které spadají do sociálně vyloučených lokalit a nejsou ve vlastnictví města.

⁵ Zdroj: bytová komise města

Domácnosti s dluhem vůči obci se objevují na všech adresách městských bytů – nejvíce v lokalitě Račín, poté na ulicích Kotojedská, Nitranská a Lutopecká. Domácnosti mají možnost splácet dluh formou splátkového kalendáře, což se podle výpovědi daří, nicméně je někdy obtížné udržet platební morálku. Aktuálně registrují cca 15 – 20 soudních žalob na vyklizení bytu, kdy nepomohl žádný z dostupných nástrojů (předžalobní výzva k vyklizení bytu, uznání závazku, dohoda o splátkách). Pokud domácnosti uznají výši dluhu, vyhnou se nutnosti splácet příslušenství a poplatky z prodlení a splácejí pouze jistinu. Pokud dlužník zaplatí jistinu, nikdy podle vyjádření zástupce KTS s.r.o., která městské byty spravuje, neplatil všechno příslušenství.

Ubytovny

V přihlášce obce ke spolupráci byla uvedena informace o 3 ubytovnách na území města a dalších 10 v okolních obcích, ve kterých mohou nacházet bydlení osoby ohrožené sociálním vyloučením. Jednou z těchto ubytoven je například Kamato na Moravské ulici č.p. 2813 s kapacitou 14 pokojů po 2-3 lůžkách. Ubytovna ubytovávala v době mapování cca 32 osob. Obyvatelé byly často senioři, lidé se zdravotním omezením/postižením a od 12/2018 jedna rodina se sólo rodičem se 4 dětmi (*zdroj: Vstupní analýza vzdálené dílčí podpory města Kroměříže*)

Dům s nájemními byty

Dále je zde dům s nájemními byty Albertova 3883 „Děvín“. Celý objekt byl původně postaven jako ubytovna pro nemocniční zaměstnance, načež byl privatizován. Všechny zdejší byty jsou shodně velikosti 1+ KK o výměře 28m² a bydlí zde cca 300 osob, z toho 194 dospělých. Z tohoto počtu je cca jedna polovina Romů. Specifickou skupinou nájemníků jsou osoby s duševním onemocněním.

Zadluženost

Data uváděná v této kapitole pocházejí především z veřejně dostupných registrů exekucí a bankrotů (mapabankrotu.cz a mapaexekuci.cz), které využívají data z České exekutorské komory a insolvenčního rejstříku. Ačkoliv se Kroměříž v kontextu exekucí nachází pod průměrem České republiky, v rámci Zlínského kraje je situace naopak o necelá 2 % horší. **Za pozornost stojí exekucemi zasažené specifické skupiny obyvatel, jako mladí lidé do 29 let (210) a senioři (134) a dále osoby, u kterých dochází ke kumulaci většího počtu exekucí – 58 % exekuoovaných osob čelí 3 a více exekucím (zdroj: Vstupní analýza vzdálené dílčí podpory města Kroměříže).**

EXEKUCE	Kroměříž	okres Kroměříž	Zlínský kraj
podíl osob v exekuci	7,69%	6,98%	5,86%
meziroční změna počtu osob v exekuci	0,30%	-3,80%	2,10%
průměrný počet exekucí na osobu	4,9	5,3	5,6
průměrná jistina na osobu	341 457 Kč		
medián jistiny na osobu	97 890 Kč		
počet osob starších 15 let	24 863	90 880	499 024
počet osob v exekuci	1 912	6 341	29 247
celkový počet exekucí	9 433	33 428	162 405
detail osob v exekuci			
podíl dětí a mladistvých	0% (0)	0% (9)	0% (58)
podíl (počet) osob ve věku 18 až 29 let	11% (210)	9% (578)	8% (2 364)
podíl (počet) seniorů (65+)	7% (134)	9% (572)	9% (2725)
podíl (počet) osob s 1 exekucí	30% (573)	29% (1 184)	27% (7 958)
podíl (počet) osob se 2 exekucemi	12% (229)	11% (724)	12% (3 454)
podíl (počet) osob se 3-9 exekucemi	44% (841)	44% (2 782)	43% (12 573)
podíl (počet) osob s 10-29 exekucemi	14% (268)	16% (989)	17% (5 108)
podíl (počet) osob s 30 a více exekucemi	0% (0)	1% (32)	1% (154)

Tabulka 5 - přehled exekucí za rok 2018 (zdroj: mapaexekuci.cz)

Možnost využít osobního oddlužení využívá momentálně „pouze“ 1 % osob. Podíl počtu osobních bankrotů vůči počtu osob v exekuci je cca 15 %, přičemž osob využívajících tuto možnost je shodně cca 28 % ve věkových kategoriích od 30 do 65 let. Je zřejmé, že institut osobního oddlužení je stále nedostatečně využívaným nástrojem pro vymanění se z cyklu zadlužení.

BANKROT	Kroměříž	okres Kroměříž	Zlínský kraj
počet osob v osobním bankrotu	290	1 079	4 540
podíl osob v osobním bankrotu	1,17%	1,19%	0,91%
průměrný počet věřitelů	11,7	10,8	10,4
podíl muži/ženy	46% / 54%	49%/51%	51%/49%
podíl manželů	29,70%	29,10%	28%
průměrný / mediánový věk	46,2 / 44	45,9/44	45,4/44

osobní bankroty vs. exekuce	15,17%	16,37%	15,85%
věková struktura osob v bankrotu			
podíl (počet) osob ve věku 18 až 29 let	8% (22)	9% (95)	9% (394)
podíl (počet) osob ve věku 30 až 39 let	28% (82)	25% (270)	27% (1 218)
podíl (počet) osob ve věku 40 až 49 let	28% (80)	31% (331)	30% (1 359)
podíl (počet) osob ve věku 50 až 65 let	27% (78)	26% (276)	26% (1 191)
podíl (počet) seniorů (65+)	10% (28)	10% (106)	8% (373)

Tabulka 6 - přehled bankrotů za rok 2018 (zdroj: mapabankrotu.cz)

Ve městě a blízkém okolí jsou dostupné služby oddlužení, dluhového poradenství a dluhový poradce s certifikací pro oddlužení. Od října 2019 by měl v rámci Centra komplexní péče ve Zlínském kraji, které provozuje Společnost podané ruce o.p.s., fungovat jeden dluhový poradce s působností v celém Zlínském kraji. Komplexní poradenství týkající se i dluhů poskytuje dále Charita Kroměříž v rámci své Sociální poradny, základní dluhové poradenství poskytují i sociální pracovníci v PNKM.

Bezpečnost a prevence kriminality na území města Kroměříže

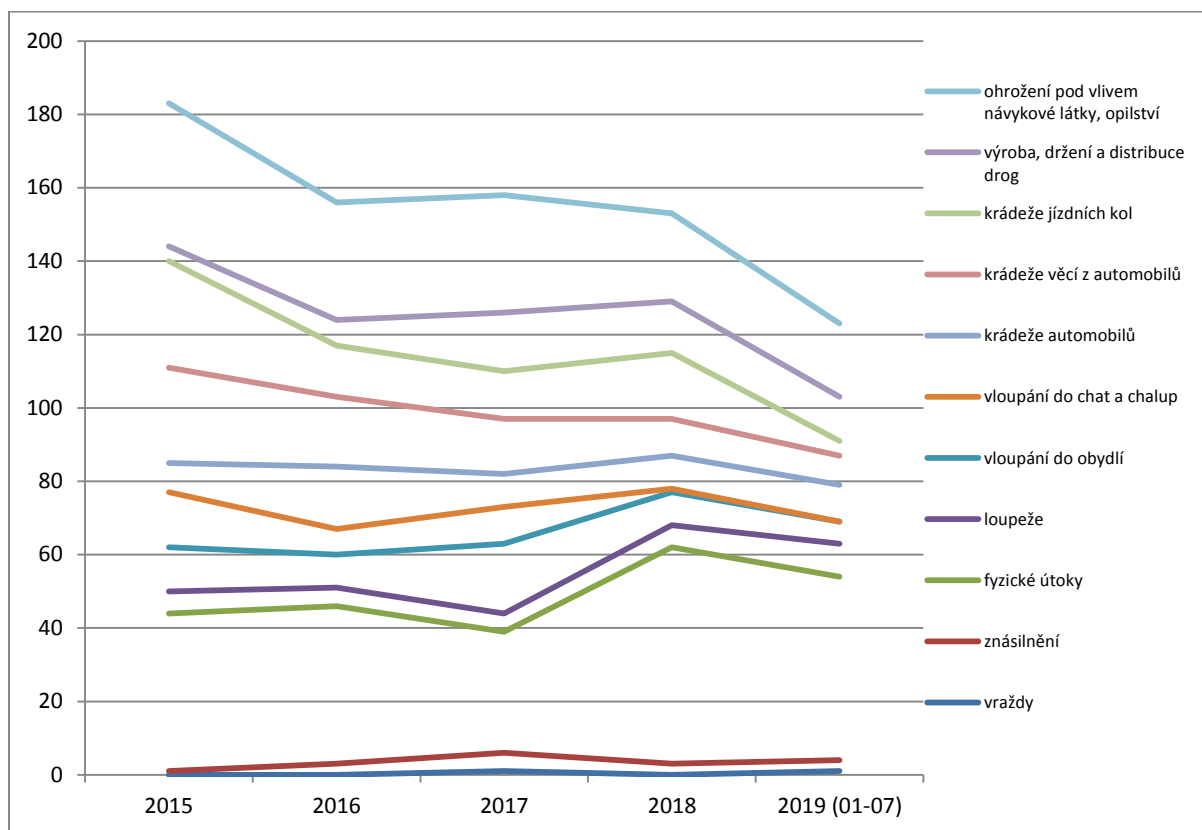
Vstupní analýza vzdálené dílčí podpory města Kroměříž uvádí, že při srovnání statistik nápadu trestné a přestupkové činnosti lze získat základní přehled o meziročním vývoji v jednotlivých sledovaných kategoriích. Niže uvedené statistiky, získané z mapy kriminality, využívají data z centrálního registru Policie ČR a data uveřejněná ve výročních zprávách OO PČR Kroměříž a Městské policie za minulý rok. V uvedených hodnotách se statistiky mírně liší, což může být důsledkem nedořešených případů zaznamenaných v daném roce. Obecně lze konstatovat trend poklesu trestné činnosti, což odpovídá celorepublikovému trendu, lepší ekonomické situaci, vyšší zaměstnanosti apod. Přestupková trestná činnost však sleduje jiný trend (zdroj: Vstupní analýza vzdálené dílčí podpory města Kroměříže).

Ze statistiky PČR vyplývá meziroční nárůst pouze na úseku přestupků (bez bezpečnosti provozu) a přestupků proti majetku, zatímco podle Městské policie došlo k nárůstu především u přestupků proti veřejnému pořádku, konkrétněji přestupků regulovaných vyhláškami města (znečišťování veřejných prostor, zákaz konzumace alkoholu na veřejnosti, volný pohyb psů atd.).

Web PČR uvádí ve shrnutí za rok 2018 zvyšující se objasněnost trestných činů (2017 – 67,28%; 2018 – 68,4%) a dále mírný nárůst (o 36 případů více než v předchozím roce) násilných trestných činů, mravnostních deliktů (o 4 případy více), ale i hospodářských trestných činů (nárůst o 26 případů). Pokles naopak zaznamenala majetková trestná činnost (o 90 případů méně).

Z 841 stíhaných osob bylo 301 recidivistů, 26 cizinců, 146 žen, 26 pachatelů mladších patnácti let a 36 pachatelů ve věku patnáct až sedmáct let. Trestnou činnost pod vlivem alkoholu a omamných a psychotropních látek spáchalo minimálně 267 pachatelů.⁶

⁶ Zdroj: Statistické údaje kriminality na Kroměřížsku za rok 2018 (<https://www.policie.cz/clanek/statisticke-udaje-kriminality-na-kromerizsku-za-rok-2018.aspx>)

Graf 3 - meziroční přehled nápadu trestné činnosti (zdroj: mapakriminality.cz)

	Kroměříž		Rozdíl
	2017	2018	
trestné činy	559	543	-16
přestupky	3997	3555	-442
přestupky bez BP	878	884	6
přestupky s BP	2904	2535	-369
PŘ proti majetku	171	367	196
PŘ občanské soužití a veřejný pořádek	384	421	37

Tabulka 7 - srovnání nápadu trestné a přestupkové činnosti 2017-2018 (zdroj: OOP ČR)

Odbor sociálních věcí a zdravotnictví dále poskytuje podporu osobám (mladistvým i dospělým), kterým v důsledku jejich situace hrozí sociální vyloučení. Často jde o osoby navracející se z výkonu trestu odnětí svobody (dospělí) a mladiství s výchovnými problémy (záškoláctví, zneužívání návykových látek atd.). Kurátoři pro dospělé registrují na území Kroměříže cca 200 osob, z nichž podporu poskytují přímo cca 85 % z nich (cca 170 osob). Další specifika a podrobnosti se odvíjejí od individuálních případů a nelze je podle relevantních pracovníků generalizovat. Kurátorky pro mládež v rámci OSPOD registrují 92 klientů, u kterých řeší nejčastěji výchovné problémy a trestnou činnost (viz tabulka 16).

	Počet případů
Trestná činnost	29
Přestupky	4
Výchovné problémy	21
Uložená trestní opatření	23
Uložená výchovná opatření mladistvým	1
Mladiství ve výkonu vazby nebo výkonu odnětí svobody	2
Opatření uložena dětem mladším 15 let	9
Jiné – prosím specifikujte	0

Tabulka 8 - nejčastěji řešené situace kurátory pro mládež (zdroj: OSPOD)

Ústavní výchova byla v minulém roce uložena v 17 případech (ochranná výchova ve 2 případech), kdy se jednalo především o dospívající děti, často s výchovnými problémy. Hlavní bariérou je podle vyjádření OSPOD zapojení samotných klientů do spolupráce, která je jinak napříč aktéry a institucemi dobrá. Mládež se na páchání přestupkové a trestné činnosti podílí podle Městské policie cca 8 %, kdy jde většinou o konzumaci alkoholu, případy rušení nočního klidu či znečišťování veřejného prostranství.

Podobně jako jinde v ČR je i na území ZLK problémově užívanou drogou zejména pervitin. Tato droga je užívána především nitrožilně, s čím souvisí další zdravotní rizika. V roce 2018 došlo na celém území ZLK k navýšení počtu vyměněných injekčních stříkaček (nejvyšší počet za dobu 10 let). Současně se nadále zvyšuje průměrný věk klientů nízkoprahových center. Na druhou stranu se snižuje věk prvních experimentálních zkušeností s drogou, který se dostává i pod 15 let. Nadále problémovým je nadužívání alkoholu, přičemž první zkušenosti s alkoholem mají častěji i osoby mladší 15 let. V případě cílové skupiny osob bez přístřeší je kvalifikovaně odhadována závislost u 80 % z nich na alkoholu a přibližně 30 % užívá pervitin a další drogy. Problém hazardního hráčství postihuje především muže (Zdroj: *Výroční zpráva o realizaci protidrogové politiky Zlínského kraje za rok 2018*).

	Kroměříž	Uh. Hradiště	Vsetín	Zlín	Kraj celkem
	Charita Kroměříž	Společnost Podané ruce	Agarta	Společnost Podané ruce	
Počet klientů (počet jednotlivých osob, které využily v daném období alespoň jednou službu programu ¹⁾)	493	235	385	422	1 535
- z toho uživatelů drog	459	228	334	385	1 406²⁾
- mužů	303	125	169	253	850
- žen	131	44	86	82	343
- z toho injekčních uživatelů drog (IUD)	411	227	220	267	1 125
- z toho se základní drogou heroin/opium	50	5	6	1	62
- z toho se základní látkou buprenorfin nelegálně	0	1	0	0	1
- z toho se základní látkou metadon nelegálně	0	0	0	0	0
- z toho se základní drogou pervitin	400	213	285	348	1 246
- z toho se základní drogou kokain/crack	0	0	0	0	0
- z toho se základní drogou kanabinoidy	5	10	41	33	89
- z toho se základní drogou extáze	1	0	0	2	3
- z toho se základní drogou halucinogeny	0	0	0	0	0
- z toho se základní drogou těkavé látky	3	0	2	1	6
Průměrný věk klienta	33	28	32	31	31,23
- kontaktního centra					
- terénního programu	33	31	33	28	
Počet neuživatelů ³⁾ , kteří využili alespoň jednou službu programu	34	7	51	37	129

¹⁾ U poskytovatelů oddělených sociálních služeb (kontaktní centrum a terénní program) se jedná o součet údajů poskytnutých z obou programů

²⁾ Z uvedeného údaje celkem bylo 213 klientů, kterým byla poskytnuta služba, avšak ti nebyli z důvodu neposkytnutí žádných bližších údajů k evidování blíže identifikováni (např. pohlaví, věk, ...)

³⁾ Rodinní příslušníci, blízké osoby uživatelů

*Zdroj: Údaje poskytovatelů drogových služeb z evidence FreeBase (příp. Unidata)
a závěrečných zpráv z projektů protidrogové prevence realizovaných v roce 2018*

Tabulka 9 Údaje o klientech nízkoprahových zařízení a terénních programů za rok 2018 (zdroj: Výroční zpráva o realizaci protidrogové politiky Zlínského kraje za rok 2018)

3. Analytická část - kvalitativní část

Kvalitativní část byla vytvořena na základě dat získaných při tvorbě „stromu problémů a příčin“. „Stromy“ vznikaly na pracovní skupině pro tvorbu tematického akčního plánu se zaměřením na dvě vybrané oblasti – bydlení a bezpečnost. Celkově proběhly v průběhu září a října 2019 tři pracovní skupiny a výstupy z těchto setkání byly individuálně doplňovány členy pracovní skupiny korespondenční formou nebo na individuálních jednáních.

Účastníci pracovních skupin formulovali jádrový problém, vymezili cílovou skupinu a identifikovali příčiny problému ze tří hledisek – z hlediska cílové skupiny, majitelů aktiv a z lokálního hlediska.

Popis metody

„Metoda stromování“ vychází z uplatňovaného přístupu logického rámce, jehož cílem je detailní a přehledné znázornění problémů a příčin, které vedou k nežádoucím jevům v lokalitě.

Metoda práce stojí na definici tzv. „jádrového problému“, který obecně vystihuje nežádoucí situaci. Tento obecný problém je dále doplňován o jasné definované příčiny a podpříčiny, které jej způsobují. Vše je zaznamenáváno do přehledné mentální mapy tzv. „stromu problémů a příčin“, který poskytuje ucelený obrázek toho, jak hluboký jádrový problém je a co konkrétně jej způsobuje.

Tato metoda k problematice přistupuje ze tří hledisek:

- S jakými bariérami (příčinami) se potýká cílová skupina?
- Jaké problémy jsou vnímány na straně majitelů aktiv (lokální partneři, NNO, obce,...)?
- Jaká jsou specifika problému v kontextu lokálního hlediska (specifika lokality – např. geografické umístění obcí/lokalit, dopravní infrastruktura, specifická nabídka služeb ve městě)?

Na definici problémů a příčin se podíleli zástupci těchto organizací:

Centrum poradenství pro rodinné a partnerské vztahy, o. p. s.

Charita Kroměříž

Krajský úřad Zlínského kraje

Kroměřížská nemocnice a.s.

Město Kroměříž

Městská policie Kroměříž

Městský úřad Kroměříž

Policie České republiky

Probační a mediační služba Kroměříž

Psychiatrická nemocnice v Kroměříži

Společnost Podané ruce, o. p. s.

Úřad práce České republiky

Jádrový problém

Jádrovým) problémem v oblasti bydlení je „**Zhoršená udržitelnost standardního bydlení**“.

Jádrovým problémem v oblasti bezpečnosti je „**Vyšší míra ohrožení CS rizikovým způsobem života**“.

Na těchto jádrových problémech se shodli všichni účastníci jednání pracovních skupin. Dále došlo k analýze příčin těchto hlavních problémů ze tří hledisek, jednotlivé příčiny byly dále rozpracovány a jsou uvedené níže v textu.

Cílová skupina

Cílová skupina (viz definice jádrového problému) byla pro potřeby pracovní skupiny charakterizována jako:

- osoby bez střechy (osoby přežívající venku),
- osoby bez domova (osoby bydlící v ubytovnách nebo institucích, např. v sociálních ubytovnách, ubytovnách pro bezdomovce, opouštějící pobytové sociální služby, například azylové domy nebo zdravotnická zařízení – lokálním specifíkem je přítomnost psychiatrické nemocnice a protialkoholní záchytné stanice),
- osoby v nejistém bydlení (lidé žijící v přechodném bydlení u rodiny nebo přátel, bydlící bez právního nároku, osoby ohrožené vystěhováním nebo osoby ohrožené násilím, předlužené osoby),
- osoby v nevyhovujícím bydlení (osoby žijící v provizorních nebo neobvyklých obydlích, v neobyvatelném bydlení nebo přelidněných bytech),
- ze sociálně vyloučených lokalit a míst s vyšší mírou rizika sociálního vyloučení,
- pachatelé trestných činů, oběti a osoby z jejich bezprostředního okolí,
- opouštějící VTOS, recidivisté,
- ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách, vč. jejich blízkých (například rodinných příslušníků), osoby s duševním onemocněním,
- sólo rodiče,
- osoby 50+ s nízkými příjmy,
- osoby s nižším vzděláním,
- domácnosti s nízkými příjmy,
- osoby dlouhodobě nezaměstnané,
- veřejnost (ve vztahu k problému nízkého pocitu bezpečí ve městě).

Analýza problémů, příčin a dopadů – oblast bydlení

Hledisko cílové skupiny

Z hlediska cílové skupiny je problémem **vyšší míra rizika ztráty bydlení způsobená nízkými kompetencemi CS v bydlení** (specifíkem je i problematika sousedských vztahů, kdy bariéry soužití existují jak straně cílové skupiny, tak i většinové společnosti a její otevřenosti, dále bariéry v oblasti finanční gramotnosti a hospodaření s penězi, vč. problémů nízkých příjmů CS, bariéry v oblasti právních znalostí a s tím související nedostatečné znalosti podmínek souvisejících s nájemním bydlením, práv a povinností plynoucích z pozice nájemníka bytu). **Za významný problém je považována také zadluženost CS, která plyne z nízkého příjmu CS, rizikového způsobu života nebo dlouhodobé nezaměstnanosti** (zde je zadluženost, popř. exekuční srážky ze mzdy, bariérou

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „**Systémové zajištění sociálního začleňování**“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

v umístění CS na otevřený trh práce). Nezaměstnanost dále souvisí se špatným zdravotním stavem některých osob z CS, jejich nízkým vzděláním, ale i nedostupným bydlením ve městě. Bariérou je také mezigenerační přenos vzorců chování v rodině, kde je život v chudobě dlouhodobým stavem. **Za problém je také považována nízká motivace CS ke změně své životní situace** a příčiny jsou spatřovány na jedné straně v nízkých kompetencích a na straně druhé jsou příčiny spatřovány v negativní zkušenosti s hledáním bydlení, například zkušenost s faktickou nedostupností bydlení pro vícečlenné rodiny nebo s neochotou soukromých vlastníků k pronájmu bydlení pro osoby pobírající dávky hmotné nouze, protože majitel bytu má povinnost přiznávat příjem z nájmu a příjmy zdanit. Obtížně řešitelné životní situace způsobují závislost na systému pomoci a spoléhání osob z CS s řešením vlastních obtíží na instituce a organizace ve městě. Dlouhodobá zkušenost s životem v sociálním vyloučení vede k přijetí takových životních strategií, které vedou k přežívání, nikoliv k pozitivní změně v životní situaci.

Hledisko majitelů aktiv

Za majitele aktiv pro oblast bydlení považujeme ty, kteří mohou standardní dostupné bydlení poskytnout, například obec jako vlastník bytového fondu nebo soukromí pronajímatelé bytů. Do majitelů aktiv nezahrnujeme vlastníky ubytoven ve městě (zpravidla standardní bydlení neposkytují). Do majitelů aktiv patří také instituce a organizace podílející se na řešení nepříznivé sociální situace cílové skupiny, tedy např. ÚP, NNO poskytující sociální služby aj. Na pracovní skupině byly popsány dva hlavní problémy. Prvním problémem jsou **nízké personální kapacity, zejm. nedostatek terénních pracovníků a nedostatek času na intenzivní sociální práci s CS. Druhým problémem je nedostatek vhodných bytů pro CS.** Tyto problémy byly popisovány členy pracovní skupiny ve vztahu k obecnímu bydlení. U soukromých majitelů bytů byly zdůrazněny hlavně obavy, které vznikají při ubytovávání CS, jako např. **obavy z neplacení nájmu nebo obavy ze zničení bytu** apod.

Lokální hledisko

Město Kroměříž disponuje jako i jiná města omezeným počtem bytů, z toho plyne problém nedostatku vhodných bytů pro CS (zejm. bytů pro vícečetné rodiny s dětmi). Zároveň jsou ve městě specifické služby, např. pro osoby s duševním onemocněním nebo služby pro osoby závislé (vč. závislosti na alkoholu), které své původní bydlení v místě trvalého pobytu ztratily anebo se z různých důvodů do původního města bydliště vrátit nemohou. **Kroměříž je atraktivní město k bydlení pro většinovou populaci, díky čemuž jsou ceny za bydlení relativně vysoké. Zároveň platy jsou zde nižší než v ostatních městech Zlínského kraje.** Tato specifika mají vliv na nedostupnost bydlení pro CS.

Analýza problémů, příčin a dopadů – oblast bezpečnosti

Hledisko cílové skupiny

Z hlediska cílové skupiny je problémem **nízká ochota ke změně životního stylu**, která je zapříčiněna nedostatečnými informacemi o možnostech řešení, ale také obavami ze stigmatizace při využívání dostupných služeb. Obavy může vnímat cílová skupina také v případě, že začne problémy řešit, ale jedná se o problematiku, která je ve společnosti tabuizována, například problematika domácího násilí. **Problémem je také ztráta sociálních vazeb osob z CS ve městě svého původního bydliště, které osoby z CS musely z různých důvodů opustit.**

Na druhé straně osoby z cílové skupiny získávají v Kroměříži vazby nové, nicméně **bez možnosti stabilizace své životní situace prostřednictvím získání standardního bydlení.** Komplikujícím

faktorem je také nedostatečné pracovní uplatnění osob s trestní minulostí, kdy **záznam v rejstříku trestu může být bariérou pro získání vhodného zaměstnání.**

Z pohledu veřejnosti jako cílové skupiny je problémem **sdruzování problémových osob na jednom místě, kde dochází k navýšení přestupkové činnosti** (například znečišťování veřejného prostranství, rušení nočního klidu, narušování veřejného pořádku apod.). Příčinou je závislost problémových osob na alkoholu a jiných návykových látkách, na druhé straně **faktická nevytahatelnost práva ve vztahu k problémovým osobám.**

Příčinou problematického soužití mezi majoritou a cílovou skupinou je **nenavázaný vztah k místu, kde CS aktuálně bydlí/ zdržuje se a nerespektováním pravidel bezproblémového soužití.** Zástupci organizací příčinu vidí v odlišném hodnotovém systému, který se v jistých parametrech odlišuje od systému majoritní společnosti. Výsledkem jsou pak vzájemné komplikace při udržování zdravých sousedských/mezilidských vztahů. Tyto vzorce chování komplikují vznik a udržování dobrých sousedských/mezilidských vztahů.

Hledisko majitelů aktiv

Za majitele aktiv považujeme instituce a organizace, které zajišťují bezpečnost ve městě, dále organizace, které pracují s cílovými skupinami (MP, PČR, NNO aj). Hlavním problémem jsou nízké personální kapacity ve městě, zejména se jedná o práci v terénu. Příčinou je samotná náročnost povolání, na zaměstnance jsou kladeny vysoké nároky na jejich pracovní kompetence a odbornou způsobilost.

Hledisko lokální

Z pohledu lokálního je problémem koncentrace cílové skupiny v rizikových místech, kde dochází k porušování veřejných vyhlášek a zákonů. Negativním dopadem této situace je snížený pocit bezpečí ve městě.

Rizika neřešení situace

Následně pracovní skupina definovala očekávané dopady, které mohou nastat, pokud se nebude problém s jeho příčinami řešit. Mezi tyto dopady patří nárůst bezdomovectví, nárůst kriminality, vznik dalších sociálně vyloučených lokalit a rizikových oblastí, zvýšení zadluženosti obyvatel města. Mezi obávané dopady patří také nárůst tzv. obchodu s chudobou. Obecně členové pracovní skupiny vnímali jako riziko narušení sociální soudržnosti ve společnosti a pokles životní úrovně obyvatel města.

Dosavadní přístupy k řešení problematiky bydlení a bezpečnosti a zdůvodnění potřeby

Místní aktéři se k řešení problematiky bydlení a bezpečnosti staví aktivně. Dle Plánu prevence kriminality se město snaží vytipované rizikové lokality zabezpečit, zvýšit kvalitu bydlení, reagovat na podněty občanů. Ve městě působí několik sociálních služeb, které se zaměřují na cílovou skupinu osob žijících v sociálním vyloučení.

V minulých letech bylo realizováno několik projektů, které přispěly k řešení těchto oblastí. V oblasti prevence kriminality ve městě působí 4 asistenti prevence kriminality. Cílem projektu bylo zvýšit bezpečnost a veřejný pořádek ve městě, nabídnout vybraným, zpravidla dlouhodobě nezaměstnaným občanům ze sociálně vyloučených lokalit pracovní příležitost (zdroj: Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2017 – 2021)

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „**Systémové zajištění sociálního začleňování**“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Město Kroměříž aktuálně zaměstnává 2 domovnice – preventistky. Ty dohlíží na pořádek v městských domech v ulicích Kotojedská a Nitranská. Jejich úkolem je primárně předcházet potenciálním konfliktním situacím, ať už mezi obyvateli tamních bytů, nebo mezi nimi a lidmi z okolí. Domovnice jsou do konce roku 2020 hrazeny z projektu prevence kriminality ministerstva vnitra. Před několika lety v Kroměříži fungovali domovníci v lokalitě Račín, které zajišťovala nezisková organizace.

Dále na Městském úřadu Kroměříž, oddělení sociální práce, pracují čtyři pracovníci na 2,5 přepočteného úvazku, které zajišťují agendu sociální práce na obci. V předchozích letech byly náklady spojené s těmito úvazky téměř plně hrazeny ze státní dotace na výkon sociální práce na obci, v letošním roce však byla dotace, oproti letům předchozím, pokráčena.

Nízká personální kapacita sociálních pracovníků téměř neumožňuje výkon terénní práce ve městě Kroměříži a to z toho důvodu, že primárně je poskytována sociální práce klientům, kteří sami navštěvují pracoviště městského úřadu. Městský úřad Kroměříž na částečný pracovní úvazek rovněž zajišťuje pracovní pozice protidrogový koordinátor, koordinátor pro národnostní menšiny a místní romský poradce (na všechny pozice v celkovém součtu 0,15 úvazku), který úzce spolupracuje s krajským protidrogovým koordinátorem a krajským koordinátorem romských poradců, zejména na ročním zpracovávání dokumentu jako je Zpráva o stavu romské menšiny v SO ORP, která je podkladem pro vypracování Zprávy o stavu romské menšiny ve Zlínském kraji vždy za daný rok.

V Kroměříži je citelně patrná absence terénního programu pro osoby bez přístřeší. Rovněž ve městě není k dispozici noclehárna pro muže a noclehárna pro ženy. V nedostatečné personální kapacitě ve městě Kroměříži působí také terénní sociální služba pro práci s národnostními menšinami. Plně absentuje sociální práce se zaměřením na podporu zabydlení či udržení bydlení (včetně prevence ztráty bydlení), což představuje akutní riziko vzhledem ke zvyšujícímu se trendu cen nájemného bydlení a současně i zvyšujícímu se zadlužení osob užívajících městské byty (riziko vystěhování u cca 80 domácností, 200 - 250 osob v obecních bytech).